

គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីបង្កើនផលិតភាពដុំវិញកំបស់ទន្លេសាប

Tonle Sap Technology Demonstrations for Productivity Enhancement
(TSTD - TA 7305-CAM)

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសស្តីពី ការបង្កាត់សិប្បនិម្មិតជ្រូក

ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣

តារាងមាតិកា

- អន្តរកថា** 1
- ១. សេចក្តីផ្តើម** 2
- ២. ប្រវត្តិសង្ខេបនៃការបង្កាត់សិប្បនិម្មិតក្នុងប្រទេសកម្ពុជា** 2
- ៣. ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃការវិនិយោគ**.....3
  - ៣.១. ការជ្រើសរើសពូជ (បាជ្រូក) 3
    - ៣.១.១. ពូជជ្រូក យ៉កសៀវ.....4
    - ៣.១.២. ពូជជ្រូក ហាំសៀ.....4
    - ៣.១.៣. ពូជជ្រូក ឡែនជ្រើស.....5
    - ៣.១.៤. ពូជជ្រូក ភីទៀន.....5
    - ៣.១.៥. ពូជជ្រូក ឌុយរ៉ុក.....5
  - ៣.២. ទ្រុឌជ្រូកបា.....6
  - ៣.៣. វិធានការអនាម័យ និងការថែទាំ.....7
  - ៣.៤. ការផ្តល់ចំណី.....8
    - ៣.៤.១. ការផ្តល់ចំណី ជាមួយនឹងចំណីបន្ថែម..... 8
    - ៣.៤.២. តារាងផ្តល់ចំណី..... 8
  - ៣.៥. កម្មវិធីចាក់ថ្នាំបង្ការ (វ៉ាក់សាំង) 9
- ៤. បច្ចេកទេសបង្កាត់សិប្បនិម្មិត**.....10
  - ៤.១. ការបង្កាត់ពូជជ្រូកដោយធម្មជាតិ.....10
    - ៤.១.១. ការបង្កាត់ពូជដោយសេរី 10
    - ៤.១.២. ការបង្កាត់ពូជដោយមានការជ្រើសរើស.....15
  - ៤.២. ការបង្កាត់ពូជជ្រូកដោយសិប្បនិម្មិត.....11
  - ៤.៣. អត្ថប្រយោជន៍ និងគុណវិបត្តិនៃការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត.....12
    - ៤.៣.១. អត្ថប្រយោជន៍នៃការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត.....12
    - ៤.៣.២. គុណវិបត្តិនៃការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត.....13
  - ៤.៤. វិធីសាស្ត្របង្កាត់សិប្បនិម្មិតជ្រូក.....13
    - ៤.៤.១. ការបង្រៀនជ្រូកបាឲ្យឡើងឆ្នាក់ (ឬ មេជ្រូកសិប្បនិម្មិត) 13
    - ៤.៤.២. វិធីសាស្ត្របង្រៀនជ្រូកបាឲ្យឡើងឆ្នាក់ (ឬ មេជ្រូកសិប្បនិម្មិត) 14
      - ៤.៤.២.១. ការបង្រៀនជ្រូកបា ដោយប្រើឆ្នាក់ ឬ ដៃក 14
      - ៤.៤.២.២. ការបង្រៀនជ្រូកបា ដោយប្រើប្រាស់មេដែលរកឈ្មោល 14
      - ៤.៤.២.៣. ការបង្រៀនជ្រូកបា ដោយប្រើប្រាស់ខ្នងមនុស្ស 14

៤.៤.២.៤. ការបង្រៀនជ្រុកបា ដោយប្រើប្រាស់ថ្នាំសំរឹប 15

៤.៥. ការប្រមូលទឹកកាមជ្រុក 15

    ៤.៥.១. ការដំណាក់កាលចេញស្តើម 16

៤.៦. ការគ្រប់គ្រងនៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍..... 16

    ៤.៦.១. ឧបករណ៍ចាំបាច់សម្រាប់បង្កាត់សិប្បនិម្មិតជ្រុក.....17

៤.៧. ការរៀបចំទឹកកាមសម្រាប់យកទៅបង្កាត់.....19

    ៤.៧.១. ការរៀបចំសំភារៈ មុននឹងយកទឹកកាម.....20

    ៤.៧.២. ការលាយសូលុយស្យុងចំណីស្តើម.....20

៤.៧. ការពិនិត្យមើលស្តើម ដោយម៉ាស៊ីនមីក្រូទស្សន៍.....21

៤.៧. ការបែងចែកជាដូសសម្រាប់បង្កាត់.....23

៤.៨. មេដើម 24

៤.៩. ការពិនិត្យតាមដានមេជ្រុករកឈ្មោលសិប 24

    ៤.៩.១. ការផ្តល់ព័ត៌មានអំពីមេជ្រុក 24

    ៤.៩.២. វិធីសាស្ត្រដើម្បីឲ្យមេជ្រុកឆាប់រកឈ្មោល.....25

    ៤.៩.៣. សញ្ញានៃការរកឈ្មោល.....25

    ៤.៩.៤. ការកាត់ត្រាការរកឈ្មោល 25

៤.១០. ដំណើរការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត 26

    ៤.១០.១. ការធ្វើឲ្យមានអារម្មណ៍ចំពោះមេរកឈ្មោល..... 26

    ៤.១០.២- ការរៀបចំមុនបង្កាត់ 26

    ៤.១០.៣- របៀបសិកលិដ្ឋសិប្បនិម្មិត 27

៤.១១. ការរៀបចំបណ្តាញ និងផ្សព្វផ្សាយទីផ្សារ.....28

    ៤.១១.១. យុទ្ធសាស្ត្រនៃការផ្សព្វផ្សាយ.....28

    ៤.១១.២. ការរៀបចំបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយ និង រកទីផ្សារ.....28

    ៤.១២.៣. សេវាកម្ម (តម្លៃ) 28

    ៤.១៣.៤. ការចែកចាយទឹកកាម.....29

៥. ការកត់ត្រាចំណាយចំណូលផលិតកម្ម.....30

៦. កសាងយោង.....32

អារម្ភកថា

គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប (TSTD) ជាគម្រោងជំនួយបច្ចេកទេស ដែលផ្តល់សហ-ហិរញ្ញប្បទានឥតសំណងសម្រាប់អនុវត្ត ដោយរដ្ឋាភិបាលហ្វ្រង់ស្វែដ មូលនិធិដៃគូអ៊ី-អាស៊ី និងចែករំលែកពុទ្ធិនៃសាធារណរដ្ឋកូរ៉េ និង ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB) ។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាចូលរួមដឹកនាំ មិនមែនជាថវិកា (ធនធានមនុស្ស ការិយាល័យបំពេញការងារ...) សម្រាប់អនុវត្តគម្រោង។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីជាអ្នកចាត់ចែងប្រតិបត្តិការផ្ទាល់ ជំនួសមុខឱ្យម្ចាស់ជំនួយ ។ គម្រោងបានធ្វើការសាកល្បងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្ម និង ផ្តល់សេវាព័ត៌មានជនបទ ដើម្បីបង្កើនប្រាក់ចំណូលរបស់គ្រួសារកសិករខ្នាតតូចក្នុងខេត្ត កំពង់ចាម កំពង់ធំ សៀមរាប និង បន្ទាយមានជ័យ។

គម្រោងបានអនុវត្ត កម្មវិធីធ្វើបង្ហាញបច្ចេកទេសបង្កាត់សិប្បនិម្មិតជ្រូក ក្នុងខេត្តកំពង់ចាម និង កំពង់ធំ ក្នុង ឆ្នាំ២០១៣។ ដោយសហការជាមួយមន្ត្រីមន្ទីរកសិកម្មខេត្ត គម្រោងបានអនុវត្តកម្មវិធីធ្វើបង្ហាញ និងបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសនេះ ជាមួយកសិករបង្ហាញចំនួន ៣ ទីតាំង ក្នុង ស្រុក ៣។ សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសនេះ បានរៀបចំឡើងដើម្បីផ្តល់នូវចំណេះដឹង និង ចំណេះធ្វើជាក់ស្តែង ដល់កសិករផ្តល់សេវាកម្មជ្រូកបា ដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាព និង គុណភាពសេវារបស់ពួកគាត់។

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសស្តីពី **ការបង្កាត់សិប្បនិម្មិតជ្រូក** នេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីផ្តល់នូវចំណេះដឹងជាមូលដ្ឋានដល់កសិករ និងមន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស សម្រាប់ប្រើប្រាស់ និងផ្សព្វផ្សាយបន្ត។

ការអនុវត្តកម្មវិធីធ្វើបង្ហាញបច្ចេកទេសនេះ ទទួលបានជោគជ័យ ដោយមានការគាំទ្រពីបុគ្គលិកគម្រោងអាចទទួលបានជោគជ័យ ដោយសារមានការគាំទ្រជាប់ជាបន្តពីថ្នាក់ដឹកនាំ និងបុគ្គលិកក្រុមទីប្រឹក្សាគម្រោង ពីលោក **ប្រាក់ ថាវអមិជា** ប្រធានសម្របសម្រួលគម្រោង TSTD និង ជាអគ្គលេខាធិការរង នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ លោក **លីវ លាងហ៊ុំ** ប្រធានក្រុមទីប្រឹក្សាគម្រោង មន្ត្រីនាយកដ្ឋានផលិតកម្ម និង បសុព្យាបាល និង មន្ត្រីមន្ទីរកសិកម្មខេត្តទាំងពីរ។

ទោះបីជាឯកសារនេះ រៀបចំផ្អែកលើបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែងទទួលបានជោគជ័យរបស់កសិករ ក៏ពិតមែន ក៏នៅមានចំណុចត្រូវកែលម្អ ដែលយើងខ្ញុំសូមស្វាគមន៍។

រៀបរៀងដោយ:

លោក អ៊ុំ ណារិន្ទ អ្នកជំនាញផ្នែកបសុសត្វ នៃគម្រោង TSTD
អ៊ីម៉ែល: ounnarin@yahoo.com

១. សេចក្តីផ្តើម

ប្រទេសកម្ពុជា កំពុងកសាងខ្លួនឆ្ពោះ ទៅរកការអភិវឌ្ឍន៍ជឿនលឿនលើពិភពលោក ។ វិស័យជាច្រើន ដែលមានសក្តានុពលដែលមានក្នុងប្រទេស ត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់និងផ្តោតលើការអភិវឌ្ឍន៍ ។ ជាមួយនឹង កំណើនការអភិវឌ្ឍន៍នេះ វិស័យផលិតកម្មជ្រូកក្នុងប្រទេស ជាឧស្សាហកម្មមួយយ៉ាងសំខាន់ ដែលកំពុងបង្កើន ល្បឿនបរិមាណ និងគុណភាព ដើម្បីបំពេញតម្រូវការស្បៀងអាហាររបស់ប្រជាជន។ សេចក្តីត្រូវការសាច់ជ្រូក សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលមានកំណើនច្រើនឡើងពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ បានបង្កើនសន្ទុះផលិតកម្មជ្រូកក្នុង ស្រុក និង ជម្រុញការប្រកួតប្រជែង កាន់តែខ្លាំងក្លាឡើងៗ។

ការវិនិយោគថ្មីៗជាច្រើននៅក្នុងផលិតកម្មជ្រូក គឺជាការចាំបាច់ សម្រាប់ធានាគុណភាពនៃការប្រកួត ប្រជែង និង ជោគជ័យលើទីផ្សារ។

ដើម្បីចូលរួមអភិវឌ្ឍន៍វិស័យចិញ្ចឹមជ្រូកនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គម្រោង TSTD បានបញ្ចូលបច្ចេកទេស ការបង្កាត់សិប្បនិម្មិតជ្រូក ទៅក្នុងកម្មវិធីធ្វើបង្ហាញ និង បណ្តុះបណ្តាលរបស់ខ្លួន ដោយជ្រើសរើសកសិករ ដែលស្ម័គ្រចិត្តសាកល្បងបច្ចេកទេសនេះ ក្នុង ខេត្តកំពង់ធំ និង ខេត្តកំពង់ចាម។

២. ប្រវត្តិសង្ខេបនៃការបង្កាត់សិប្បនិម្មិតជ្រូកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

ការបង្កាត់សិប្បនិម្មិតជាការយកទឹកកាម (ស្តើម) ពីជ្រូកបា ទៅបង្កាត់មេជ្រូកដែលរកឈ្មោលស៊ប់ ដោយពុំឱ្យជ្រូកបាពាក់មេដោយផ្ទាល់ឡើយ ចំណែក ស្តើម ត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយមីក្រូទស្សន៍យ៉ាងត្រឹមត្រូវ មុននឹងយកទៅបង្កាត់។ នៅឆ្នាំ ២០០៥ ក្រុមហ៊ុនស៊ីភី ដែលជាក្រុមហ៊ុនផលិតចំណី និងចិញ្ចឹមសត្វ មកពី ប្រទេសថៃ បានចាប់ផ្តើមផលិត និងចែកចាយ ស្តើមជ្រូក ដល់អតិថិជនរបស់ខ្លួន ដែលប្រើចំណី និងពូជរបស់ ក្រុមហ៊ុន ដោយមានភ្នាក់ងារបសុពេទ្យផ្តល់សេវាបង្កាត់ជ្រូក បង្រៀនដល់អតិថិជនដែលត្រូវការ។

ក្រោយមកមានក្រុមហ៊ុនឯកជនមួយទៀត ដែលមានទីតាំងនៅ ខេត្តកំពង់ចាម បានផលិតនិង ចែកចាយ ស្តើមជ្រូកដល់អតិថិជន ដែលទិញចំណីពីក្រុមហ៊ុនដោយមិនគិតថ្លៃឡើយ ។ ក្រុមហ៊ុននេះចាប់ផ្តើម លក់ ស្តើមជ្រូកនៅដើមឆ្នាំ ២០០៨ គឺជាក្រុមហ៊ុន គ្រីនហ្វីត ឬ ផ្កាយ ៥ របស់ប្រទេសវៀតណាម ។ នៅពាក់ កណ្តាលឆ្នាំ ២០១០ គម្រោង អេស អេស អេម អិក កម្ពុជា បានសម្របសម្រួលបើកវគ្គបណ្តុះបណ្តាល ស្តីពី ការបង្កាត់សិប្បនិម្មិតជ្រូក ដោយសហការជាមួយ សាលាជាតិកសិកម្មព្រៃកលៀប ដល់អាជីវករ ដែលមាន ជ្រូកបា ស្រាប់ ចំនួន ២៣ កន្លែង ក្នុង ១២ ខេត្ត-ក្រុង។